

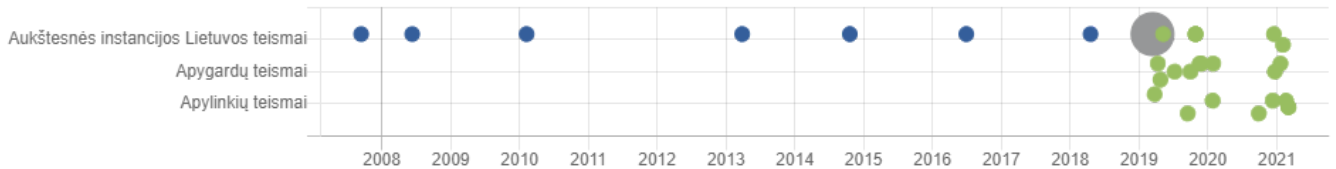
Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2019 m. kovo 14 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-99-378/2019

Kopijuoti

Kategorija: 3.5.1. Antstolio ir kitų asmenų pareiškimų, paduotų teismui vykdymo proceso metu, nagrinėjimas

#Vaikų išlaikymas

(7) paminėta tekste << | >> vėliau cituojančios bylos (23)

Infoplex Teisinė analitika ©

2007 ▼ | Priartinti | Paaiškinimai

Tekstas | Ryšiai | Bylos istorija (1)

Motyvacijoje minima:*Dėl antstolio kompetencijos vykdant teismo sprendimą dėl išlaikymo priteisimo >**Dėl procesinės bylos baigties >**Dėl laikinųjų apsaugos priemonių panaikinimo >**Dėl bylinėjimosi išlaidų >*

Ižanga

Reikalavimas

Nagrinėjimas

Skundas

Motyvacija

Rezoliucija

Rodyti mažiau

Civilinė byla Nr. 3K-3-99-378/2019

Teismo proceso Nr. 2-68-3-18148-2018-2

Procesinio sprendimo kategorija 3.5.1

(S)

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS**NUTARTIS**

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2019 m. kovo 14 d.

Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Gražinos Davidonienės (pranešėja), Janinos Januškienės (kolegijos pirmininkė) ir Antano Simniškio,

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal pareiškėjo A. V. kasacinį skundą dėl Vilniaus apygardos teismo 2018 m. rugsėjo 6 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal pareiškėjo A. V. skundą dėl antstolės J. B. veiksmų, suinteresuotas asmuo L. J..

Teisėjų kolegija

Į paiešką n u s t a t ė : 1 iš 1 rezultato

I. Ginčo esmė

Nauja! X

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl proceso teisės normų, reglamentuojančių antstolio veiksmus vykdamas teismo sprendimą dėl išlaikymo priteisimo, aiškinimo ir taikymo.
2. Pareiškėjas skundu prašė panaikinti antstolės 2018 m. gegužės 3 d. patvarkymą dėl 3686 Eur išlaikymo skolos išieškojimo Nr. S-18-18-4730 ir priimti naują patvarkymą dėl 111 Eur išlaikymo skolos išieškojimo iš pareiškėjo.
3. Pareiškėjas nurodė, kad Vilniaus rajono apylinkės teismas nutraukė jo ir išieškotojos L. J. santuoką, iš pareiškėjo kiekvieno vaiko išlaikymui priteisė po 162,50 Eur iki jų pilnametystės, priteisė sumą indeksuojant Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka, o nepilnamečių vaikų gyvenamąją vietą nustatė kartu su motina. 2016 m. birželio–liepos mėnesiais šalių nepilnamečiai vaikai, o dukterė – ir 2016 m. rugpjūčio mėnesį bei nuo 2016 m. rugsėjo 29 d. iki 2018 m. kovo 7 d. gyveno su pareiškėju. Minėtu laikotarpiu vaikų išlaikymo našta teko pareiškėjui, vaikų motina tuo metu vaikų neišlaikė. Pareiškėjas iš jo priteisė vaikų išlaikymui sumą skyrė vaikų poreikiams tenkinti. Taip pat papildomai 2016 m. birželio ir rugpjūčio mėnesiais pareiškėjas į išieškotojos sąskaitą banke pervedė vaikams skirtą išlaikymo sumą. Taigi pareiškėjas visada laiku ir tinkamai teikė išlaikymą vaikams, išskyrus tai, kad priteisto išlaikymo suma nebuvo indeksuota, todėl galėjo susidaryti nedidelė išlaikymo skola. Nepaisydama to, vaikų motina kreipėsi į antstolę dėl išlaikymo nepilnamečiams vaikams išieškojimo iš pareiškėjo. 2018 m. gegužės 3 d. antstolė priėmė ginčijamą patvarkymą, kuriuo siekiama iš pareiškėjo išieškoti 3344 Eur išlaikymo skolą ir 342 Eur išlaikymą už 2018 m. kovo mėnesį.
4. 2018 m. birželio 12 d. patvarkymu antstolė atsisakė tenkinti pareiškėjo skundą ir kartu su vykdomąja byla persiuntė nagrinėti Vilniaus miesto apylinkės teismui.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

5. Vilniaus miesto apylinkės teismas 2018 m. liepos 4 d. nutartimi pareiškėjo skundą dėl antstolės veiksmų atmetė.
6. Teismas nustatė, kad Vilniaus rajono apylinkės teismas 2015 m. gruodžio 7 d. priėmė sprendimą Nr. 2-5244-341/2015, kuriuo nutraukė pareiškėjo ir išieškotojos santuoką abiejų sutuoktinių bendru sutikimu ir patvirtino sutartį dėl santuokos nutraukimo pasekmių, kuria pareiškėjas įsipareigojo kiekvieną mėnesį skirti nepilnamečiams vaikams V. V. ir I. V. po 162,50 Eur išlaikymą iki jų pilnametystės, pinigines sumas pervesti į L. V. atsiskaitomąją sąskaitą už einamąjį mėnesį iki dvidešimtos mėnesio dienos.
7. Teismas nustatė, kad pareiškėjas nuo 2016 m. spalio 17 d. iki 2018 m. kovo 1 d. mokėjo išieškotojai po 162,50 Eur už vieno vaiko išlaikymą. Nors pareiškėjas nurodė, kad dalies išlaikymo vaikams nemokėjo dėl to, jog šiuo laikotarpiu dukterė pas jį faktiškai gyveno, tačiau nutarties priėmimo metu nebuvo jokių duomenų, kad Vilniaus rajono apylinkės teismo 2015 m. gruodžio 7 d. teismo sprendimas būtų pakeistas. Be to, išieškotoja antstolei nepatvirtino, kad ji išlaikymo prievolę laikytų įvykdyta tinkamai. Atsižvelgdamas į šias aplinkybes, teismas konstatavo, kad pareiškėjas išlaikymą teikė ne tik 2015 m. gruodžio 7 d. teismo sprendime nustatyta tvarka ir būdu, o pareiškėjo nurodytos aplinkybės dėl faktinio vaikų gyvenimo su juo ir vykdymo proceso šalių žodinio susitarimo dėl išlaikymo neteikimo nesudaro pagrindo antstolei nevykdyti įsiteisėjusio teismo sprendimo ir neskaiciuoti išlaikymo skolos, kuri priteista įsiteisėjusiu teismo sprendimu.
8. Teismas nustatė, kad išieškotoja antstolei 2018 m. gegužės 24 d. pateikė savo banko sąskaitos išrašą, iš kurio matyti visos sumokėtos pareiškėjo įmokos, skirtos vaikams išlaikyti nuo 2015 m. gruodžio 1 d. iki 2018 m. gegužės 7 d. Be to, pats pareiškėjas skunde nurodė, kad skundžiamo antstolės patvarkymo priėmimo metu vaikams išlaikyti į išieškotojos sąskaitą buvo pervedęs 6310 Eur sumą, nors pagal teismo sprendimo priėmimo metu galiojusį teismo sprendimą, kuriame nustatyta išlaikymo mokėjimo tvarka ir dydis, turėjo būti į išieškotojos sąskaitą sumokėjęs 9425 Eur sumą.
9. Vykdomojoje byloje nėra duomenų, kad skolininko nurodytą išlaikymo teikimo būdą – natūra vaikams faktiškai gyvenant pats pareiškėją – išieškotoja būtų pripažinusi tinkamu išlaikymo teikimu vykdamas teismo 2015 m. gruodžio 7 d. sprendimą dėl išlaikymo nepilnamečiams vaikams teikimo ir dėl to būtų sutikusi sumažinti skundžiamame antstolės patvarkyme nurodytą išlaikymo įsiskolinimą (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir CPK) 639 straipsnio 4, 8 punktai, 640 straipsnio 1 punktas).
10. Vilniaus apygardos teismas, išnagrinėjęs bylą pagal pareiškėjo atskirąjį skundą, 2018 m. rugsėjo 6 d. nutartimi Vilniaus miesto apylinkės teismo 2018 m. liepos 4 d. nutartį paliko nepakeistą.
11. Apeliacinės instancijos teismas papildomai nustatė, kad 2016 m. rugpjūčio 9 d. Vilniaus rajono apylinkės teismas išdavė išieškotojai L. J. vykdomąjį raštą dėl išlaikymo nepilnamečiams vaikams (V. V. ir I. V.) priteisimo, šį išieškotoja 2018 m. kovo 20 d. perdavė vykdyti antstolei Jurgitai Bareikienei.
12. Apeliacinės instancijos teismas pažymėjo, kad nei CPK, nei Lietuvos Respublikos teisingumo ministro patvirtinta Sprendimų vykdymo instrukcija ar kiti teisės aktai antstoliui nesuteikia teisės revizuoti teismų sprendimų, nuosprendžių ar vykdomųjų raštų, juolab teisės aktai nesuteikia antstoliui įgaliojimų keisti galiojančio teismo sprendimo, kurio pagrindu buvo išduotas vykdomasis raštas ir pradėtas priverstinis vykdymas. Vilniaus rajono apylinkės teismo 2015 m. gruodžio 7 d. sprendimu civilinėje byloje patvirtinta buvusių sutuoktinių santuokos nutraukimo pasekmių sutartis nėra pakeista, todėl antstolė pagrįstai vykdė jai pateiktą vykdomąjį dokumentą ir neturėjo pagrindo skaičiuoti išlaikymo dydį kitaip negu buvo nustatyta įsiteisėjusiam teismo sprendime.

I paieška

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai
1 iš 1 rezultato

Ieškoti dokumente

13. Kasaciniu skundu pareiškėjas A. V. prašo panaikinti Vilniaus miesto apylinkės teismo 2018 m. liepos 4 d. nutartį ir Vilniaus apylinkės teismo 2018 m. rugsėjo 6 d. nutartį ir klausimą išspręsti iš esmės – panaikinti antstolės J. Bareikienės 2018 m. kovo 3 d. vykdomojoje byloje Nr. 0018/18/00651 priimtą patvarkymą dėl 3686 Eur išlaikymo skolos išieškojimo bei įpareigoti antstolę iš naujo spręsti klausimą dėl išlaikymo skolos dydžio. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:

13.1. Teismai netinkamai taikė *CPK 634* straipsnio 2 dalį, nes antstolė iš esmės pažeidė skolininko teises ir teisėtus interesus. Antstolė visiškai neatsižvelgė į pareiškėjo pateiktus argumentus dėl tinkamo išlaikymo vaikams suteikimo, taip pažeidžiamas išieškotojo ir skolininko interesų derinimo bei interesų pusiausvyros išlaikymo vykdymo procese principus. Teismai formaliai nurodė, kad Vilniaus rajono apylinkės teismo 2015 m. gruodžio 7 d. sprendimas, kuriuo buvo nustatyta vaikų išlaikymo teikimo forma, nebuvo pakeistas. Pareiškėjas nesiekia, kad antstolė vykdydama teismo sprendimą sumažintų vaikams priteisto išlaikymo skolos sumą – šiuo atveju svarbu tai, kad būtent pareiškėjas, o ne ieškotoja vaikams ginčo laikotarpiu teikė visišką, nuolatinių ir nepertraukiamą išlaikymą. Todėl teismai nepagrįstai rėmėsi Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus išplėstinės teisėjų kolegijos 2016 m. birželio 29 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. *3K-7-231-969/2016* pateiktais išaiškinimais, kadangi nurodytos bylos ir šios bylos *ratio decidendi* (argumentas, kuriuo grindžiamas sprendimas) skiriasi. Pareiškėjas, teikdamas skundą antstolei, įgyvendino *CPK 644* straipsnio 6 punkte įtvirtintą pareigą pranešti antstolei apie vykdomojo dokumento įvykdymą, kartu pateikdamas tai patvirtinančius įrodymus, išskyrus tai, kad neindeksavo priteisto išlaikymo dydžio, todėl susidarė 111 Eur dydžio išlaikymo skola.

13.2. Teismai turėjo vertinti, ar susiklosčius tokiai specifinei situacijai, kai pareiškėjas išlaikymą vaikams suteikė kita forma nei nustatyta teismo sprendime, t. y. ne pervesdamas periodines išmokas į išieškotojos banko sąskaitą, o lėšas tiesiogiai panaudodamas vaikų kasdieniams būtiesiems poreikiams tenkinti, antstolis gali į tai neatsižvelgti ir pakartotinai iš pareiškėjo išieškoti jau suteiktam išlaikymui lygią išlaikymo sumą. Teismų praktikoje yra konstatuota, kad vaikui nustatyto išlaikymo forma gali būti keičiama, jeigu tai daroma vaiko interesais (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. spalio 20 d. nutartis civilinėje byloje Nr. *3K-3-455/2014*). Lietuvos Aukščiausiojo Teismo, aiškinamas vaiko išlaikymo prievolės pasikeitimo pradžios momentą, yra nurodęs, kad nors paprastai vaiko išlaikymo prievolės pasikeitimo pradžia laikytinas teismo sprendimo, kuriuo prievolė pakeista, įsiteisėjimo momentas, kita vertus, tai yra tik bendroji taisyklė, kuri gali turėti išimčių (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus išplėstinės teisėjų kolegijos 2013 m. kovo 28 d. nutartis civilinėje byloje Nr. *3K-7-24/2013*). Tai, kad Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – *CK*) 3.201 straipsnyje *expressis verbis* (tiesiogiai) išimčių nenustatyta, savaime nereiškia, kad jos negali būti taikomos, jeigu išimtinio reglamentavimo pagrindas gali būti konstatuojamas remiantis bendraisiais šeimos teisės principais ir atsižvelgiant į analizuojamos normos esmę (*CK 3.3, 3.4* straipsniai). Šiuo atveju susiklostė tokios specifinės aplinkybės, kurios leidžia taikyti išimtį iš *CK 3.201* straipsnio.

13.3. Teisę gauti išlaikymą turi nepilnamečias vaikas, todėl teismo sprendimu nepilnamečiam vaikui priteistas nustatyto dydžio išlaikymas yra būtent jo turtinė teisė. *CK 3.194* straipsnio 1 dalyje nurodyti asmenys ar įstatymų nustatyti kiti asmenys tik įgyvendina jo procesinę teisę pateikti vykdyti antstoliui vykdomąjį raštą dėl priteisto išlaikymo išieškojimo. Nepilnamečio vaiko (vaikų) išlaikymo prievolė yra vykdoma vaikui (vaikams), o ne kitam sutuoktiniui, taigi vaikui skirtas išlaikymas privalo būti naudojamas tik jo interesams (*CK 3.203* straipsnio 1 dalis). Pateikdamas išieškojimui vykdyti vykdomąjį dokumentą išieškotojas kartu turi pateikti duomenis, patvirtinančius, kad vykdomasis dokumentas nėra įvykdytas ir turi būti vykdomas priverstine tvarka ir kad išieškotojas atsako už šių duomenų teisingumą (*CPK 650* straipsnio 2 dalis). Nurodytos nuostatos, aiškinamos kartu su *CPK 644* straipsnio 6 punktu, iš esmės reiškia tai, kad negali būti priverstinai vykdomas teismo sprendimas, kurį skolininkas jau yra įvykdęs iki antstoliui pradėdant priverstinio vykdymo veiksmus, kai skolininkas antstoliui pateikia tai patvirtinančius įrodymus. Išlaikymo paskirtis ir tikslas – tenkinti kasdienes vaiko poreikis, taigi išlaikymas reikalingas kiekvieną dieną, todėl akivaizdu, kad vaikams ilgai gyvenant su pareiškėju, o išieškotojai būnant Baltarusijos Respublikoje, nebūtų nei teisinga, nei protinga vaikų išlaikymui skirtas lėšas pervesti į išieškotojos banko sąskaitą. Išieškotoja atsiliepime į atskirąjį skundą neginčijo to, kad vaikai 2016 m. birželio–rugsėjo mėnesiais, o dukterė dar ir nuo 2016 m. rugsėjo 29 d. iki 2018 m. kovo 7 d. gyveno su pareiškėju, tačiau ji teigia, kad net ir šiuo laikotarpiu išlaikymą vaikams teikė ji, nors nepateikė jokių tai patvirtinančių įrodymų.

14. Suinteresuotas asmuo L. J. atsiliepime į kasacinį skundą prašo kasacinį skundą atmesti. Atsiliepimas į kasacinį skundą grindžiamas šiais argumentais:

14.1. Skolininkas nei antstolei, nei L. J. nepateikė jokių įrodymų, kad išlaikymo teikimas natūra su ja būtų suderintas, taip pat įrodymų, patvirtinančių, kokia išlaikymo dalis buvo teikta. Tokia situacija prieštarauja prioritetiniam nepilnamečių vaikų teisių ir interesų užtikrinimo principo įgyvendinimui.

14.2. Nors pareiškėjas teigia, kad jis įvykdė teismo sprendimą dėl išlaikymo vaikams teikimo, išskyrus tiek, kiek Vyriausybės nustatyta tvarka priteisto išlaikymo neindeksavo bei įgyvendino *CPK 644* straipsnio 6 punkte jam kaip skolininkui nustatytą pareigą pranešti antstoliui apie vykdomojo dokumento įvykdymą ir pateikė tai pagrindžiančius įrodymus, jokių konkrečių šiuos teiginius patvirtinančių argumentų nepateikė. Tiek vykdomosios bylos, tiek ir nagrinėjamos bylos medžiaga patvirtina, kad tokių įrodymų nėra. Galiausiai pats pareiškėjas kasaciniame skunde akivaizdžiai, atvirai ir aiškiai išreiškia prieštarą poziciją, t. y., nurodo, kad neginčija, jog teismo sprendimas dėl išlaikymo nepilnamečiams vaikams teikimo nebuvo vykdomas taip kaip sprendime nurodyta, kita vertus teigia, kad sprendimą įvykdė.

14.3. Pareiškėjas kvestionuoja galimybes remtis Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. birželio 29 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. *3K-7-231-969/2016* suformuota praktika, tačiau minėtos ir esamos bylos situacijos nors ir ne identiškos, bet labai panašios, taigi tokia praktika yra aktuali. Teisės aktuose ir įstatymų įgyvendinamuosiuose teisės aktuose tai pat nėra nustatyta teisė antstoliui spręsti, kad išlaikymo prievolė buvo įvykdyta tinkamai skolininkui įvykdžius teismo sprendimą kita negu jame nustatyta forma, nesant išieškotojo sutikimo dėl to. *CPK 18* straipsnyje nurodyta, kad įsiteisėjęs teismo sprendimas, nutartis, įsakymas ar nutarimas yra privalomi valstybės ar savivaldybės institucijoms, tarnautojams ar pareigūnams, fiziniams ar juridiniams asmenims ir turi būti vykdomi visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje. Taigi asmuo, kuriam teismo sprendimu yra nustatyta pareiga teikti vaikui išlaikymą, privalo sprendimą vykdyti tiksliai ir be išlygų.

14.4. Kasaciniame skunde pateikiama savarankiška *CK 3.194* straipsnio 1 dalyje nustatyto teisinio reguliavimo interpretacija, kad būtent šioje normoje nurodytas asmenų ratas gali kreiptis dėl išlaikymo priteisimo ar išieškojimo tik tokiu atveju, jeigu kuris nors iš tėvų nevykdo pareigos teikti vaikui išlaikymą. Vis dėlto su tokia nuomone negalima sutikti. Minėtas straipsnis reglamentuoja išimtinai išlaikymo priteisimo klausimą ir nėra susijęs su vykdomo procesu, dėl kurio teisėtumo šiuo atveju byloje yra kilęs ginčas. Skunde keliamas klausimas dėl *CK 3.201* straipsnyje įtvirtinto teisinio reguliavimo aiškinimo ir taikymo aptariamam atveju taip pat nėra aktualus, kadangi byloje nėra ir neturėjo būti sprendžiamas išlaikymo formos pakeitimo klausimas. Skunde keliami *CK 3.201* straipsnio nuostatų taikymo ir išlaikymo formos pakeitimo klausimai nėra šios bylos nagrinėjimo dalykas. Pasisakydamas dėl *CK 3.201* straipsnio taikymo, pats pareiškėjas remiasi kasacinio teismo praktika, kuri netaikytina ginčo klausimu.

Teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a :

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl antstolio kompetencijos vykdamas teismo sprendimą dėl išlaikymo priteisimo

15. *CK 3.3* straipsnio 1 dalyje įtvirtintas prioritetinės vaikų teisių ir interesų apsaugos ir gynimo principas yra vienas iš pagrindinių šeimos santykių teisinio reglamentavimo principų. *CK 3.192* straipsnio 1 dalis imperatyviai nurodo, kad tėvai privalo materialiai išlaikyti savo nepilnamečius vaikus. Išlaikymo tvarka ir forma nustatoma bendru tėvų susitarimu.

I paieška

16. Pagal CK 3.193 straipsnio 1 dalį, skatinant taikiai spręsti visus šeimos klausimus abipusiu susitarimu, nepilnamečių vaikų tėvams suteikiama teisė susitarti dėl vaiko išlaikymo sudarant sutartį; tokia sutartis privalo būti sudaryta bendru susitarimu, kai nutraukiama santuoka ar patvirtinamas gyvenimas skyriumi; sutartyje tėvai privalo nurodyti, kokiu būdu jie vykdys savo pareigas, susijusias su vaiku išlaikymu, išlaikymo tvarka, dydžiu (CK 3.192 straipsnio 2 dalis), formą (CK 3.196 straipsnio 1 dalies 1–3 punktai – periodinėmis išmokomis, konkrečia pinigų suma ar priteisiant tam tikrą turą). Tokią sutartį tvirtina teismas.

17. Turta, kuris yra nepilnamečių vaikų nuosavybė, tvarko jų tėvai uzufukro teisėmis (CK 3.185 straipsnio 1 dalis). Ištuokos ar gyvenimo skyrium atveju turto tvarkymo teisė priklauso tam iš tėvų, su kuriuo lieka gyventi vaikas (CK 3.190 straipsnio 1 dalis). Tais atvejais, kai vienas iš tėvų nevykdo teismo patvirtintos jų sutarties dėl nepilnamečių vaikų išlaikymo, kitas iš tėvų įgyja teisę kreiptis į teismą dėl vykdomojo rašto išdavimo (CK 3.193 straipsnio 3 dalis).

18. Vadovaujantis CPK 634 straipsnio 1–2 dalimis, antstolis vykdo šio kodekso 587 straipsnyje nurodytus vykdomuosius dokumentus. Antstolis privalo savo iniciatyva imtis visų teisėtų priemonių, kad sprendimas būtų kuo greičiau ir realiai įvykdytas, ir aktyviai padėti šalims ginti jų teises bei įstatymų saugomus interesus.

19. Teismo sprendimų vykdymo funkcijas atlieka antstolis, t. y. valstybės įgaliotas asmuo, kuriam valstybė yra pavedusi atlikti vykdomųjų dokumentų vykdymo, faktinių aplinkybių konstatavimo, dokumentų perdavimo ir kitas įstatymų nustatytas funkcijas (Lietuvos Respublikos *antstolių įstatymo* 2 straipsnio 1 dalis). Tuo tarpu atlikti procesinius veiksmus, kurie keistų bylos šalių materialines teises ir pareigas ar materialinio santykio turinį, turi tik pačios šalys, jų atstovai arba teismas. Antstolis neturi tam teisės. Antstolis gali atlikti tik tuos procesinius veiksmus, kurie CPK priskirti jo kompetencijai. Sprendžiant dėl antstolio ir teismo kompetencijos atribojimo būtina analizuoti ir tai, ar konkrečiu atveju nėra atliekami procesiniai veiksmai, kurie keičia bylos šalių materialines teises ar jų turinį (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. birželio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-7-231-969/2016, 37 punktą).

20. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas taip pat ne kartą konstatavo, kad teismų sprendimų vykdymo proceso taisyklės reikalauja iš antstolio, kaip viešosios teisės subjekto, veikti tik pagal jam suteiktus įgaliojimus (kompetenciją) (lot. *intra vires*), o bet koks *ultra vires* veikimas vertintinas kaip antstolio veiklos teisėtumo principo pažeidimas (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. rugsėjo 14 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-341/2007; 2008 m. birželio 11 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-7-277/2008; 2010 m. vasario 8 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-40/2010).

21. Kasacinis teismas yra nurodęs, kad teismo sprendimu nepilnamečiam vaikui priteistas nustatyto dydžio išlaikymas yra jo turtinė teisė (CK 1.112 straipsnio 1 dalis). Ši nepilnamečio vaiko teisė yra įstatymo ginama ir gali būti panaikinta ar sumažinta tik kitu įsiteisėjusiu teismo procesiniu sprendimu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. birželio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-172-1075/2018, 41 punktą).

22. Nei CPK, nei Sprendimų vykdymo instrukcijoje nenustatyta teisė antstoliui, vykdančiam teismo sprendimą dėl vaiko išlaikymo, sumažinti išieškomų sumų dydį ar priteisto išlaikymo įsiskolinimo dydį remiantis skolininko pateiktais duomenimis apie jo turėtas tiesiogines išlaidas vaikui. Tai aiškintina kaip įstatymų leidėjo pozicija, kad visas teismo sprendimu priteistas išlaikymo lėšas skolininkas privalo perduoti (pervesti) uzufukro teise jas tvarkančiam asmeniui. Dėl to išieškomų sumų dydžio ar priteisto išlaikymo įsiskolinimo dydžio sumažinimas remiantis skolininko pateiktais duomenimis apie jo turėtas tiesiogines išlaidas vaikui galimas tik esant išieškotojo (vaiko) atstovo išlaikymo teisiniuose santykiuose, t. y. vaiko išlaikymui skirtas lėšas uzufukro teise tvarkančio asmens, sutikimui (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. birželio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-7-231-969/2016, 39 punktą).

23. Išplėstinė teisėjų kolegija išaiškino, kad teismo sprendime dėl išlaikymo nepilnamečiam vaikui priteisimo nenustatytas išlaikymą privalančio teikti tėvo (motinos) piniginių sumų teikimas tiesiogiai vaikui ar tokio tėvo (motinos) turėtos išlaidos, patirtos galimai tenkinant papildomos vaiko priežiūros poreikius, nesant vaiko išlaikymui skirtas lėšas uzufukro teise tvarkančio asmens sutikimo, nesuteikia pagrindo teismo sprendimą vykdančiam antstoliui sumažinti vaikui priteisto išlaikymo įsiskolinimo sumą. Toks sumažinimas viršija antstoliui suteiktus įgaliojimus (kompetenciją), todėl vertintinas kaip antstolio veiklos teisėtumo principo pažeidimas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. birželio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-7-231-969/2016, 42 punktą).

24. Vilniaus rajono apylinkės teismas 2015 m. gruodžio 7 d. sprendimu nutraukė pareiškėjo ir išieškotojos santuoką ir patvirtino jų sutartį dėl santuokos nutraukimo pasekmių. Pagal minėtą sutartį pareiškėjas įsipareigojo nepilnamečiams vaikams V. V. ir I. V. kiekvieną mėnesį skirti po 162,50 Eur išlaikymą iki jų pilnametystės, pinigines sumas pervesti į L. V. atsiskaitomąją sąskaitą už einamąjį mėnesį iki dvidešimtos mėnesio dienos.

25. Pirmosios instancijos teismas nustatė teisiškai reikšmingas aplinkybes, kad 2016 m. rugpjūčio 9 d. Vilniaus rajono apylinkės teismas L. J. išdavė vykdomąjį raštą dėl išlaikymo nepilnamečiams vaikams priteisimo pagal Vilniaus rajono apylinkės teismo 2015 m. gruodžio 7 d. sprendimą; išieškotoja šį vykdomąjį raštą 2018 m. kovo 20 d. perdavė vykdyti antstolei J. Bareikienei; antstolė 2018 m. gegužės 3 d. priėmė patvarkymą Nr. S-18-18-4730 dėl 3686 Eur išlaikymo skolos išieškojimo iš pareiškėjo. Taip pat teismas nustatė, kad nuo 2016 m. spalio 17 d. iki 2018 m. kovo 1 d. pareiškėjas kiekvieną mėnesį išieškotojai mokėjo po 162,50 Eur tik už vieno vaiko išlaikymą – dėl šios aplinkybės civilinėje byloje ginčo nėra. Pareiškėjas skunde nurodo, kad išlaikymą vaikams suteikė kita forma, nei nustatyta teismo sprendime. Be to, negali būti priverstinai vykdomas teismo sprendimas, kurį skolininkas jau yra įvykdyęs. Šie pareiškėjo kasacinio skundo argumentai atmestini.

26. Įsiteisėję teismo sprendimas, nutartis, įsakymas ar nutarimas yra privalomi valstybės ar savivaldybių institucijoms, tarnautojams ar pareigūnams, fiziniams bei juridiniams asmenims ir turi būti vykdomi visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje (CPK 18 straipsnis). Pažymėtina, kad Vilniaus rajono apylinkės teismo 2015 m. gruodžio 7 d. sprendimas, kuriuo civilinėje byloje patvirtinta šalių santuokos nutraukimo pasekmių sutartis, nebuvo pakeistas ar panaikintas – jis buvo apskųstas ir įsiteisėjo, todėl turi būti vykdomas. Antstolė, gavusi L. J. prašymą išduoti vykdomąjį raštą pagal Vilniaus rajono apylinkės teismo 2015 m. gruodžio 7 d. sprendimą ir patikrinusi, kad nėra akivaizdžių kliūčių priimti vykdomąjį dokumentą, pradėjo vykdomo veiksmus. Kaip minėta šios nutarties 19 punkte, antstolis neturi teisės atlikti procesinių veiksmų, kurie keistų bylos šalių materialines teises ir pareigas ar materialinio santykio turinį. Antstolis gali atlikti tik tuos procesinius veiksmus, kurie pagal CPK priskirti jo kompetencijai. Pareiškėjo kasaciniame skunde nurodomos CK 3.201 straipsnio 1 ir 3 dalys suteikia teisę sumažinti priteisto išlaikymo dydį ar pakeisti priteisto išlaikymo formą tik teismui. Jeigu nagrinėjamu atveju antstolė būtų nusprendusi atlikti procesinius veiksmus, kurie keistų bylos šalių materialines teises ar jų turinį (sumažinti vaikų išlaikymo dydį, nesant tai pagrindžiančių įrodymų, ar laikyti, jog skolininkas nėra skolingas, nes suteikė išlaikymą vaikams kita forma), toks antstolės veikimas būtų vertinamas kaip *ultra vires* veikimas, t. y. kaip antstolio veiklos teisėtumo principo pažeidimas.

27. Kaip minėta šios nutarties 22 punkte, nei CPK, nei Sprendimų vykdymo instrukcijoje nenustatyta teisė antstoliui, vykdančiam teismo sprendimą dėl vaiko išlaikymo, sumažinti išieškomų sumų dydį ar priteisto išlaikymo skolos dydį. Vaiko išlaikymo skola gali būti sumažinta tik tuo atveju, jeigu dėl to sutinka vaiko išlaikymui skirtas lėšas uzufukro teise tvarkantis asmuo. Nagrinėjamu atveju pareiškėjo vaikų lėšas uzufukro teise tvarko jų motina L. J. Teismai nenustatė duomenų, kad pareiškėjas būtų su išieškotoja sutaręs, jog vaikams išlaikymą jis teiks natūra. Be to, išieškotoja sutikimo sumažinti vaiko išlaikymo skolą nedavė – tai pabrėžė ir pirmosios instancijos teismas.

28. Pagal CPK 644 straipsnio 6 punktą skolininkas privalo nedelsdamas pranešti antstoliui apie vykdomojo dokumento įvykdymą ir pateikti tai patvirtinančius įrodymus. Pareiškėjas nurodė, kad 2016 m. birželio–liepos mėnesiais šalių nepilnamečiai vaikai, o duklė – ir 2016 m. rugpjūčio mėnesį bei nuo 2016 m. rugsėjo 29 d. iki 2018 m. kovo 7 d. gyveno su pareiškėju, todėl jis teismo sprendimą įvykdė, kol antstolis dar nebuvo pradėjęs vykdomo veiksmų. Teismai nenustatė, kad pareiškėjas būtų pateikęs duomenis, patvirtinančius, jog jis vaikams nurodytu laikotarpiu būtų suteikęs visišką išlaikymą. Pareiškėjas teismams nepateikė duomenų apie savo turėtas tiesiogines išlaidas vaikams (t. y. kokias sumas jis išleido vaikų maistui, aprangai, būreliams ir kitiems kasdieniams ir kitiems poreikiams). Teismai nenustatė, kad pareiškėjas būtų įvykdyęs Vilniaus rajono apylinkės teismo 2016 m. rugpjūčio 9 d. išduotą vykdomąjį dokumentą.

I paieška

29. Papildomai pažymėtina, kad pareiškėjo skunde nurodyta kasacinio teismo praktika nagrinėjamu atveju nėra aktuali. Šios civilinės bylos ir pareiškėjo nurodytų kasacinio teismo išnagrinėtų civilinių bylų *ratio decidendi* (argumentas, kuriuo grindžiamas sprendimas) skiriasi. Pareiškėjo nurodyto Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. spalio 20 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 3K-3-455/2014 ir 2013 m. kovo 28 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 3K-7-24/2013, priešingai nei šioje, nebuvo sprendžiamas antstolio veiksmų vykdant teismo sprendimą teisėtumo klausimas.

Naujas

Dėl procesinės bylos baigties

30. Apibendrinama nurodytus argumentus, teisėjų kolegija konstatuoja, kad apeliacinės instancijos teismo procesinis sprendimas priimtas tinkamai vadovaujantis proceso teisės normomis, reglamentuojančiomis antstolio veiksmus vykdant teismo sprendimą. Dėl to apeliacinės instancijos teismo procesinis sprendimas paliktinas nepakeistas, o kasacinio skundo argumentai atmetini kaip nesudarantys pagrindo pakeisti ar panaikinti apeliacinės instancijos teismo nutartį (CPK 359 straipsnio 1 dalies 1 punktą).

31. Kiti kasacinio skundo argumentai teisiškai nereikšmingi ir neturi įtakos apskųstų procesinių sprendimų teisėtumui, todėl teisėjų kolegija dėl jų nepasisako.

Dėl laikinųjų apsaugos priemonių panaikinimo

32. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų atrankos kolegijos 2019 m. sausio 7 d. nutartimi pagal pareiškėjo prašymą buvo taikytos laikinosios apsaugos priemonės.

33. Remiantis CPK 150 straipsnio 2 dalimi, atsižvelgiant į tai, kad kasacinis skundas netenkintas, minėta 2019 m. sausio 7 d. nutartimi taikytos laikinosios apsaugos priemonės naikintinos.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

34. Šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, iš antrosios šalies priteisiamos bylinėjimosi išlaidos (CPK 93 straipsnio 1, 2 dalys, 98 straipsnio 1 dalis).

35. Pareiškėjas pateikė teismui prašymą atlyginti jam patirtas 900 Eur bylinėjimosi išlaidas advokato pagalbai apmokėti. Kasacinį skundą atmetus, pareiškėjo turėtos bylinėjimosi išlaidos kasaciniame teisme jam neatlygintinos.

36. Byloje esantys dokumentai patvirtina, kad už advokato pagalbą kasaciniame teisme suinteresuotas asmuo L. J. turėjo 700 Eur bylinėjimosi išlaidų, jų atlyginimą prašė priteisti iš pareiškėjo. Prašomo priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimo dydis neviršija Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2004 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. 1R-85 ir Lietuvos advokatų tarybos 2004 m. kovo 26 d. nutarimu patvirtintų Rekomendacijų dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą pagalbą 8.14 punkte nurodyto maksimalaus dydžio, todėl suinteresuotam asmeniui L. J. iš pareiškėjo priteistinas 700 Eur išlaidų advokato pagalbai kasaciniame teisme atlyginimas (CPK 98 straipsnio 1 dalis).

37. Kasacinis teismas turėjo 24,06 Eur išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. kovo 14 d. pažyma apie išlaidas, susijusias su procesinių dokumentų įteikimu). Atsižvelgiant į tai, šių pašto išlaidų atlyginimas priteistinas iš pareiškėjo.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos *civilinio proceso kodekso* 150 straipsnio 2 dalimi, 359 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

n u t a r i a :

Vilniaus apygardos teismo 2018 m. rugsėjo 6 d. nutartį palikti nepakeistą.

Priteisti suinteresuotam asmeniui L. J. (a. k. (duomenys neskelbtini) iš pareiškėjo A. V. (a. k. (duomenys neskelbtini) 700 (septynis šimtus) Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo.

Priteisti valstybei iš pareiškėjo A. V. (a. k. (duomenys neskelbtini) 24,06 Eur (dvidešimt keturis Eur 6 ct) išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu, atlyginimo. Ši suma mokėtina į Valstybinės mokesčių inspekcijos (j. a. k. 188659752) biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą, įmokos kodas – 5660.

Panaikinti Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų atrankos kolegijos 2019 m. sausio 7 d. nutartimi pritaikytas laikinąsias apsaugos priemones – vykdymo veiksmų sustabdymą antstolės J. B. vykdomoje byloje Nr. 0018/18/00651 dėl didesnės nei 111 Eur išlaikymo skolos išieškojimo iš skolininko A. V. (a. k. (duomenys neskelbtini) išieškotojos L. J. (a. k. (duomenys neskelbtini) naudai.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai Gražina Davidonienė

Janina Januškienė

Antanas Simniškis

>

Paminėta tekste:	Suskleisti
Bylos:	
3K-3-341/2007 Dėl antstolio D. S. veiksmų	
3K-7-277/2008 Dėl antstolio veiksmų	
3K-3-40/2010 Dėl vykdymo išlaidų priteisimo.	
3K-7-24/2013 Dėl išlaikymo nepilnamečiams vaikams dydžio pakeitimo	
3K-3-455/2014 Dėl nepilnamečiam vaikui priteisto išlaikymo dydžio pakeitimo	
3K-7-231-969/2016 Dėl antstolio veiksmų	

3K-3-99-378/2019 Dėl proceso teisės normų, reglamentuojančių išlaikymo nepilnamečiams vaikams ir išlaikymo įsiskolinimo pilnamečiams vaikams išieškojimą, aiškinimo ir taikymo

Nauja! X

Teisės aktai:

Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas. Trečioji knyga. Šeimos teisė

- 3.3 str. Šeimos santykių teisinio reglamentavimo principai
- 3.4 str. Įstatymo ar teisės analogija
- 3.185 str. Nepilnamečių vaikų turto tvarkymas
- 3.190 str. Uzufukto teisė, kai turtą tvarko tik vienas iš tėvų
- 3.192 str. Tėvų pareiga materialiai išlaikyti savo vaikus
- 3.193 str. Tėvų susitarimas dėl savo nepilnamečių vaikų išlaikymo
- 3.194 str. Išlaikymo priteisimas
- 3.196 str. Išlaikymo forma ir dydis
- 3.201 str. Išlaikymo dydžio ir formos pakeitimas
- 3.203 str. Išlaikymo naudojimas

Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas

- 18 str. Teismo sprendimo, nutarties, įsakymo ir nutarimo privalomumas
- 93 str. Bylinėjimosi išlaidų paskirstymas
- 98 str. Išlaidų advokato ar advokato padėjėjo pagalbai apmokėti atlyginimas
- 150 str. Laikinųjų apsaugos priemonių galiojimas
- 359 str. Kasacinio teismo teisės
- 634 str. Antstolio atliekami procesiniai veiksmai
- 639 str. Išieškotojo teisės
- 640 str. Išieškotojo pareigos
- 644 str. Skolininko pareigos
- 650 str. Vykdomojo dokumento pateikimas vykdyti

Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas. Pirmoji knyga. Bendrosios nuostatos

- 1.112 str. Turtinės teisės

Lietuvos Respublikos antstolių įstatymas

- 2 str. Antstolis